

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی تبریز
دانشکده مدیریت و اطلاع رسانی پزشکی
گروه آموزشی انفورماتیک پزشکی
طرح درس

عنوان درس:	سیستم های اطلاع رسانی پزشکی	گروه هدف:	دانشجویان اقتصاد بهداشت
تعداد واحد:	۱ واحد (نیم واحد نظری و نیم واحد عملی)	مقطع تحصیلی:	کارشناسی ارشد اقتصاد بهداشت
درس پیشنیاز:	ندارد	تعداد جلسات:	۱۳ جلسه دو ساعته
شماره درس:	۲۲۱۹۷۵۵۰۱	مدرس:	فرامرز پوراصغر

مقدمه:

قرن بیست و یکم با رشد تصاعدی در علوم و فنون مختلف همراه بوده و حاصل این پیشرفت ها در قالب مستندات علمی به شکل چاپی و دیجیتال منتشر می شوند. نامگذاری این قرن به عنوان قرن اطلاعات خود نشان دهنده اهمیت و جایگاه اطلاعات در آینده علوم می باشد. ظهور اینترنت و فراهم شدن امکانات تبادل بلادرنگ اطلاعات خود بر سرعت و گستردگی توزیع اطلاعات افزوده است. یافتن اطلاعات مناسب از میان انبوه اطلاعاتی که روزانه تولید می شوند نیازمند دانش و مهارت های خاص می باشد. پژوهشگران و دانشجویانی که تازه وارد عرصه علم و تحقیق می شوند می بایست توانمندی های لازم برای استفاده از ابزارهای جستجو، پایگاه های داده تخصصی و تارنما های مربوطه را داشته باشند تا قادر باشند اطلاعات مورد نیاز خود را جستجو، ذخیره و بازیابی نمایند. از اینرو درس سیستم های اطلاع رسانی پزشکی با هدف آشنا کردن دانشجویان با اصول زیربنایی جستجوی اطلاعات و یادگیری مهارت های لازم در انتخاب و استفاده از پایگاه های داده تخصصی و بکارگیری ابزارهای جستجو مانند موتورهای جستجو تدوین شده است.

اهداف از برگزاری درس:

۱. هدف کلی:

آشنا سازی دانشجویان با فرآیند جستجوی مطالب علمی و افزایش دانش و مهارت استفاده از اینترنت و پایگاه های داده تخصصی برای جستجوی مستندات علمی شامل مقالات، کتب و نشریات در حوزه علوم پزشکی با توجه ویژه به موضوعات مدیریت خدمات بهداشتی درمانی

۲. اهداف اختصاصی:

انتظار می رود دانشجویان پس از پایان نیمسال تحصیلی به مهارت های زیر دست یابند:

- توانایی جستجوی در اینترنت با استفاده از موتور های جستجوی عمومی مانند Google, Bing, Yahoo
- توانایی یافتن یا ساخت کلید واژه های مناسب برای جستجو
- توانایی جستجو در پایگاه های داده تخصصی مانند PubMed, Web of Knowledge, Science Direct, Scopus

- توانایی ذخیره، بازیابی و انتقال مستندات به نرم افزارهای مدیریت منابع مانند End Note, Reference Manager

۳. اهداف کاربردی:

- آشنایی اجمالی با ساختار اینترنت و نحوه توزیع اطلاعات در اینترنت

- دانشجویان با ساختار اینترنت آشنا شوند

- دانشجویان با ساختار وب سایت ها و صفحات وب آشنا شوند

- استفاده عملی از موتورهای جستجوی عمومی در اینترنت

- دانشجویان با انواع موتورهای جستجو آشنا شوند

- دانشجویان با چگونگی عملکرد موتورهای جستجو آشنا شوند

- دانشجویان با استفاده از کلید واژه ها در موتورهای جستجوی عمومی بشکل ساده و پیشرفته جستجو نمایند

- استفاده از پایگاه های داده تخصصی

- دانشجویان با انواع پایگاه های داده ی تخصصی آشنا شوند

- دانشجویان نحوه یافتن و ایجاد کلید واژه های مناسب برای جستجو را فرا گیرند

- دانشجویان بطور عملی در پایگاه های تخصصی مقالات منتشر شده را جستجو نمایند

- دانشجویان قادر باشند از امکانات پایگاه های داده در محدود کردن دامنه جستجو استفاده نمایند

- دانشجویان بتوانند از بین نتایج یافت شده مستندات مناسب را انتخاب نمایند

- ذخیره و بازیابی و استفاده از مستندات

- دانشجویان با نحوه دریافت مستندات از اینترنت و پایگاه های داده آشنا شوند

- دانشجویان با شیوه ذخیره مستندات در فضای مجازی در پایگاه های داده آشنا شوند

- دانشجویان با نرم افزارهای مدیریت منابع و بکارگیری آن در تدوین مقالات آشنا شوند

- دانشجویان قادر به انتقال خودکار و دستی مستندات به نرم افزارهای مدیریت منابع باشند

روش آموزش:

ماهیت درس ایجاب می کند که در محل برگزاری کلاس دسترسی مستقیم به اینترنت وجود داشته باشد. انتظار می رود دانشجویان حداقل مهارت های لازم برای استفاده از رایانه و اینترنت را دارا باشند. هر جلسه متشکل از بخش های تئوری و عملی خواهد بود. در شروع هر جلسه ابتدا مقدمه و توضیحات لازم در خصوص موضوع جلسه ارائه شده و سپس با نمایش اسلایدهای از پیش تهیه شده مراحل گام به گام جستجو به تفصیل شرح داده می شوند. سپس از دانشجویان خواسته می شود بطور عملی جستجو را در اینترنت و پایگاه های داده تخصصی انجام دهند. در طول کار عملی

به سوالات و مشکلات دانشجویان پاسخ داده می شود. مراحل تئوری و عملی در هر جلسه بطور متوالی تکرار می گردند. ابزارهای مورد استفاده شامل رایانه، نرم افزار پاورپوینت، ویدئو پروژکتور، وایت برد و اینترنت خواهند بود.

برنامه جلسات:

جلسات	محتوای هر جلسه
جلسه اول	معرفی درس و آشنایی با تجربیات و مهارت های قبلی دانشجویان در استفاده از رایانه به منظور برنامه ریزی برای محتوای جلسات بعدی متناسب با نیازهای دانشجویان آشنایی با تاریخچه پیدایش اینترنت، ساختار وب سایت ها و صفحات وب آشنایی با تاریخچه موتورهای جستجو، انواع موتورهای جستجوی عمومی، شیوه عملکرد موتورهای جستجو جستجوی عمومی و پیشرفته در موتورهای جستجوی عمومی شامل Google, Yahoo
جلسه دوم	ادامه جستجوی عمومی و پیشرفته در موتورهای جستجوی عمومی شامل Bing, Yandex, Baidu استفاده از عملگرهای منطقی AND, OR و +, - و افزایش مهارت در جستجوی دستی بکمک خط فرمان جستجوی عمومی و پیشرفته در موتورهای جستجوی فارسی مانند Parsijoo نکات کلیدی و استفاده از امکانات جانبی موتورهای جستجو مانند ترجمه متون
جلسه سوم	پایگاه داده تخصصی PubMed شامل اجزاء رابط کاربری، تنظیمات رابط کاربری، جستجوی عمومی، انواع فیلترها و کاربردهای آنها، استفاده از ابزارهای جستجوی پیشرفته، مشاهده و دریافت مقالات
جلسه چهارم	شیوه یافتن یا ساخت کلید واژه های متناسب با موضوع جستجو، آشنایی با پایگاه داده MeSH و استفاده از ابزار Search Builder برای جستجوی پیشرفته، استفاده از زیرمجموعه ها در پایگاه MeSH برای جستجوی پیشرفته، شیوه های ذخیره موقت، ذخیره دائم و ارسال نتایج جستجو به آدرس پست الکترونیک و نرم افزارهای مدیریت منابع
جلسه پنجم	پایگاه داده تخصصی Proquest شامل اجزاء رابط کاربری، استفاده از ابزارها برای محدود کردن دامنه جستجو، آشنایی با انواع منابع در Proquest، استفاده از رابط کاربری جستجوی پیشرفته و عملگرهای منطقی
جلسه ششم	جستجوی پیشرفته بروش دستی در Proquest، شیوه جستجو در فهرست مجلات، استفاده از کلیدهای میانبر برای ترکیب و ادغام جستجوها، ذخیره، بازیابی و انتقال نتایج به نرم افزارهای مدیریت منابع
جلسه هفتم	پایگاه داده تخصصی Scopus شامل اجزاء رابط کاربری، بکارگیری فیلترها برای محدود کردن بازه جستجو، ترکیب و ادغام عبارتهای جستجو، مشاهده و دریافت مقالات، استفاده از ابزارهای تحلیلی برای تحلیل نتایج مبتنی بر نام کشور، حوزه علم، سال انتشار
جلسه هشتم	جستجوی پیشرفته خودکار و دستی با استفاده از رابط کاربری ویژه در پایگاه داده Proquest، ذخیره، بازیابی و انتقال نتایج به نرم افزارهای مدیریت منابع
جلسه نهم	پایگاه داده Ovid: آشنایی با اجزای رابط کاربری شامل جستجو در مجلات، کتب و مستندات چند رسانه ای، انتخاب پایگاه های زیر مجموعه Ovid، تحلیل عبارت جستجو و استفاده از فیلترها برای محدود کردن نتایج، استفاده از رابط کاربری

جستجوی پیشرفته، شیوه های ذخیره، بازیابی و ارسال نتایج به پست الکترونیک و نرم افزارهای مدیریت منابع	
پایگاه داده Science Direct شامل اجزای رابط کاربری، آشنایی با شیوه جستجو شامل حوزه های علوم و نوع منابع، استفاده از فیلترها، مشاهده و دریافت مقاله، استفاده از عملگرهای منطقی، ذخیره، بازیابی و ارسال نتایج به پست الکترونیک و نرم افزارهای مدیریت منابع، جستجو پیشرفته و تخصصی به کمک دستورات دستی	جلسه دهم
پایگاه های داده فارسی مانند Magirn, IranDoc: شامل آشنایی با رابط های کاربران، مرور انواع مجلات نمایه شده در پایگاه داده، جستجوی عمومی و جستجوی پیشرفته با استفاده از عملگرهای منطقی، مشاهده و دریافت نتایج	جلسه یازدهم
پایگاه داده فارسی SID: شامل آشنایی با رابط های کاربران، مرور انواع مجلات نمایه شده در پایگاه داده، جستجوی عمومی و جستجوی پیشرفته با استفاده از عملگرهای منطقی، مشاهده و دریافت نتایج	جلسه دوازدهم
آشنایی با نرم افزارهای مدیریت منابع، نحوه نصب نرم افزار EndNote، آشنایی با رابط کاربری نرم افزار، ایجاد فایل کتابخانه ای، شیوه انتقال خودکار مستندات از هر یک از پایگاه های داده آموخته شده در طول ترم تحصیلی به نرم افزار EndNote، گروه بندی موضوعی مستندات و انتقال مستندات بین گروه ها، آشنایی با شیوه انتقال دستی مستندات به نرم افزار، آشنایی با شیوه پیوست کردن مستندات، استفاده عملی از نرم افزار EndNote در نگارش یک مقاله شامل درج منابع بهنگام نگارش مقاله، آشنایی با انواع شیوه های مرجع نویسی و تغییر الگوی مرجع در فایل Word متناسب با الگوی نگارش مجلات، آشنایی با قابلیت جستجوی منابع در پایگاه های داده مانند PudMed از داخل نرم افزار EndNote	جلسه سیزدهم

شیوه آزمون:

آزمون به شیوه الکترونیک با استفاده از رایانه در محل سایت رایانه دانشکده مدیریت و اطلاع رسانی پزشکی برگزار خواهد شد. شرکت کنندگان با داشتن نام کاربری و رمز عبور وارد سامانه آزمون الکترونیک دانشکده شده و به سوالات چهار جوابی پاسخ خواهند داد. در انتهای آزمون نمره هر دانشجو بطور خودکار محاسبه و به دانشجو نمایش داده می شود.

- **آزمون میان ترم:** پس از خاتمه جلسه پنجم آزمون میان ترم برگزار می شود (۸ نمره)
- **آزمون پایان ترم:** در پایان جلسه ۱۲ طبق جدول برنامه زمانی ارائه شده از طرف آموزش دانشکده مدیریت و اطلاع رسانی پزشکی، آزمون پایان ترم برگزار خواهد شد (۱۲ نمره)

منابع:

اسلایدهای پاورپوینت و مستندات درسی ارائه شده در طول برگزاری کلاس ها